

Bilten 2

Narodno pozorište Sombor

„VIA BALKAN”

Scenograf: Vesna Štrbac, Kostimograf: Maja Mirković, Koreograf: Irena Šarović

Biljana Srbljanović

„PUTOVANJE”

Reditelj: Gorčin Stojanović

Igraju:

Ivana V. Jovanović

Dušan Jović

Zoran Vranješ, gitara

Nenad Jovanović

„NIGDE DRUGDE”

Reditelj, dramaturg i izbor muzike:

Lari Zapia

Igraju:

On - Branislav Jerković

Ona - Kristina Radenković

Radenko, xoger, prvi radnik -

Pero Stojančević

Policajac, Indijanac, Kineskinja, drugi

radnik - Tatjana Šanta Torlaković

Maja Pelević

„PUTOKAZ BESKRAJNO
BLIZU/BESKRAJNO DALEKO”

Reditelj: Kokan Mladenović

Igraju:

Milijana Makević

Biljana Keskenović

Ksenija Marić Đorđević

Marko Zl. Marković

Mihajlo Nestorović

Bogomir Đorđević

Marko Marković

Saša Torlaković

David Tasić Daf

Utorak, 15. april u 20.00 sati

Prateći program

„O pozorištu zrenjaninskom“

Promocija knjige autora Stojana Notaroša

„Portreti glumaca zrenjaninskog pozorišta“

Izložba fotografija NP „Toša Jovanović“
(Kulturni centar, 11.00 sati)

Promocija izdanja Pozorišnog muzeja Vojvodine

„Dimitrije Đurković - autobiografija, pozorišna biografija i komentari“ priređivača Petra Marjanovića.
Gosti: reditelj Dimitrije Đurković, književni kritičar dr Ljiljana Pešikan-Ljuštanović i teatrolog dr Petar Marjanović.

„Rakitinove režije u Srpskom narodnom pozorištu“

Milene Leskovac. Gosti: teatrolozi dr Petar Marjanović, dr Živko Popović i mr Milena Leskovac.
(Pozorišni klub „Zeleno zvono“, 17.00 sati)

„Savremena srpska drama“

Gosti: Svetislav Jovanov, Vesna Jezerkić, izdavači „Scene“ i „Teatrona“.
Moderatori: Dragan Rajačić i Uglješa Šajtinac.
(Pozorišni klub „Zeleno zvono“, 18.30 sati)

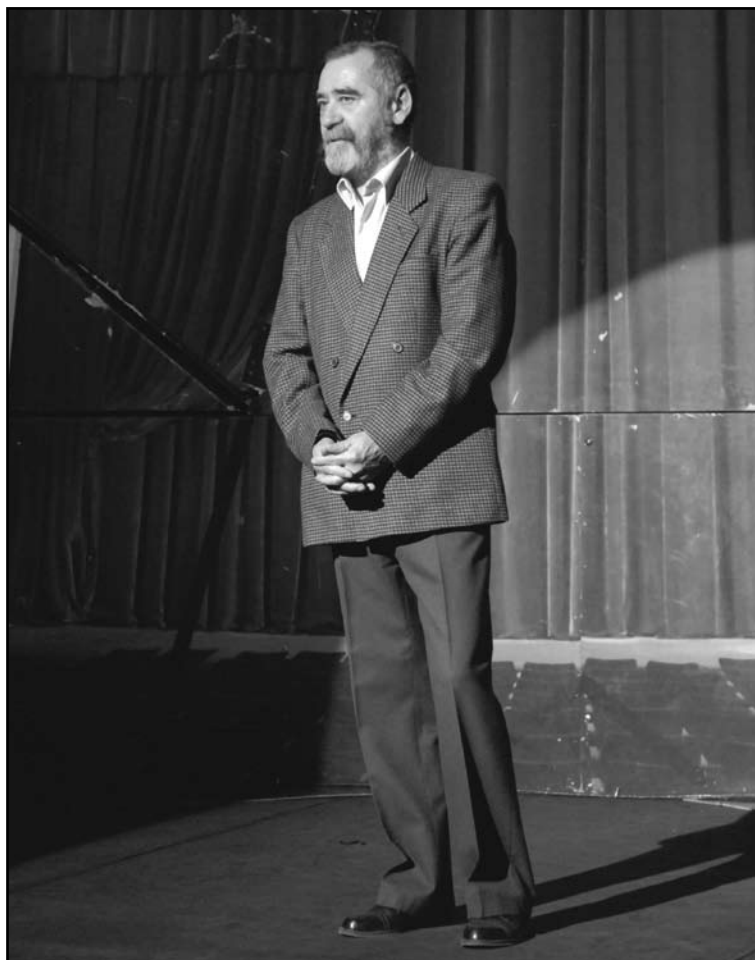
Reditelj Ljuboslav Majera otvorio 58. festival profesionalnih pozorišta Vojvodine

Veliki dan za pozorište u Srbiji

Rečima da je jučerašnji dan veliki dan za pozorište u Srbiji jer su juče počela dva pozorišna festivala – ovaj u Zrenjaninu i „Nušićevi dani“ u Smederevu, reditelj Ljuboslav Majera otvorio je sinoć na Velikoj sceni NP „Toša Jovanović“ ovogodišnji, 58. festival profesionalnih pozorišta Vojvodine

„Posebno mi je drago što sam pre dvadeset godina, na 38. festivalu profesionalnih pozorišta Vojvodine dobio jednu od nagrada - specijalnu nagradu za režiju Mrožekovih „Policajaca“ koju su igrali glumci somboorskog Narodnog pozorišta. Drago mi je što posle toliko godina živim sa vama i što imam čast da otvorim Festival“, rekao je Majera, poželevši svim učesnicima Festivala da budu – zanimljivi, nikako dosadni - a publici da se dobro oseća i kući ponese ono što se nigde ne može kupiti – ono što se samo iz pozorišta da poneti.

Festivalsku atmosferu uoči samog otvaranja začinio je zrenjaninski gudački kvartet „Kamerata panonika“

Ljiljana Stupar

Intervju: Kristijan Kardoš, hrabri krojač u istoimenoj bajci na zrenjaninskoj Lutkarskoj sceni

Lutkarstvo je izazov za mladog glumca

Mladi glumac sa novosadske Akademije umetnosti Kristijan Kardoš dobio je naslovnu ulogu u predstavi "Hrabri krojač" kao vojnik na civilnom odsluženju vojnog roka u zrenjaninskom Narodnom pozorištu, čiji je inače i stipendista. Rad u lutkarskom teatru pokazao se kao veliki izazov za njega...

Jeste li se opredelili za karijeru lutkarskog glumca?

Mogu da radim i jedno i drugo. Na Akademiji nas ništa ne uče o lutkarskom teatru, pa je moj prvi rad i prvo iskustvo u lutkarskoj predstavi bila uloga u "Zimogrožljivom kralju" (u režiji Irene Tot), a "Hrabri krojač" mi je tek druga lutkarska predstava. Obe role se, međutim, ostvaruju u živoj glumi a Irena me tek upućuje u osnovne lutkarske animacije. To je težak rad, ali se - bar meni - isplatilo.

Je li lutkarstvo teže od dramskih uloga?

Teško se navikavam da glumim iza paravana a da lutka na sceni obavlja sve umesto mene: glumac se ne vidi, a mora da bude stoprocentno prisutan na sceni. To je zaista izazov. Ali glumac, naročito početnik kao što sam ja, stalno mora da radi na sebi a ja u

lutkarstvu otkrivam novi i drugačiji svet teatra. No, svakako ne želim da se odreknem ni dramskih uloga. Uz angažman na zrenjaninskoj Lutkarskoj sceni, dobrodošli su pozivi i iz drugih pozorišta...

Ljilja Bailović

Blic susret: Vladimir Grubanov, direktor Lutkarske scene zrenjaninskog Narodnog pozorišta

Negovanje publike se uvek isplati

„Lutkarska scena zrenjaninskog Narodnog pozorišta u sezoni 2007/8 učestvuje na sedam festivala, sa čak osam različitih predstava“, otkriva Vladimir Grubanov, koji je na čelu zrenjaninskih lutkara već 28 godina.

„Sedam selektora - sedam različitih poetika, estetskih merila i kriterijuma, birali su i izabrali iz našeg repertoara osam predstava, što znači da je trećina našeg repertoara u nekoj od ovogodišnjih festivalskih prezentacija, u zemlji i inostranstvu. To je svakako potvrda kontinuiranog kvaliteta i visokih standarda, od kojih ne odustajemo. To je i potvrda da se negovanje publike uvek isplati: kvalitetan repertoar dovodi publiku u pozorište. Naša publika je vrlo zahtevna, ne pristaje na šablon i jeftinu atrakciju. I zato mi moramo da pravimo predstave koje istražuju i propituju život“, kaže Vladimir Grubanov.

„Na "Festiću" smo igrali "Pinokija" (dramaturg Barbara Horvat, režija Radoslav Milenković), na Susretu profesionalnih lutkarskih pozorišta Srbije "Tvrdooglavo jaje" (autorski projekat Jovana Carana) i "Zimogrožljivog kralja" (tekst Ferenc Mora, režija i adaptacija Irena Tot), na "Zvezdarištu" - "Hrabrog krojača" na srpskom, dok je varijanta na mađarskom uvrštena u festivalski saziv zrenjaninskog festivala, zajedno sa predstavom "Trči, trči Trčuljak" Jovana Carana. U Kragujevac, na "Zlatnu iskr", putuje opet "Hrabri krojač", a na Međunarodnom festivalu pozorišta za decu u Subotici biće "Čarobna svirala vilenjaka Milana", bajka Željka Hubača u režiji Irene Tot. Pozvani smo da u avgustu gostujemo i na festivalu Budva - grad teatar, sa predstavom "Car Bumber" Nenada Veličkovića, u režiji Drago-

slava Todorovića. Bilo je sezona kad smo u repertoaru imali 4 - 5 festivalskih predstava, ali ovako bogatu festivalsku sezonu baš ne pamtim“, zaključuje Grubanov.

Ljilja Bailović

Intervju: Egon Savin, reditelj predstave „Heroj nacije“

Pozorište traje samo u svesti gledalaca

„Mnogo je godina prošlo od kad sam prvi put razgovarao sa upravom zrenjaninskog pozorišta o mogućnosti da dođem ovde i radim. Ranijih godina nisam imao prilike i veliko mi je zadovoljstvo što sam jesenas pronašao termin i uspeo da uradim upravo komad Ivana M. Lalića, rekao je reditelj Egon Savin neposredno uoči izvođenja „Heroja nacije“ prve festivalske večeri.

Prvi put ste režirali u Zrenjaninu. Može li se reći da granica između takozvanih velikih i malih pozorišta postaje sve poroznija?

Moram reći da sam ovde naišao na entuzijazam kakav je teško naći u beogradskom ili novosadskom teatru. Napravili smo predstavu koja je u meri ove sredine, ovog političkog trenutka, vremena u kojem živimo a zatim i u meri onog što bi se nazvalo pameću, duhovitošću i nadam se umetničkim dometom koji smo, čini mi se, ovom predstavom uspeali da dosegamo. Zbog toga osećam veliko zadovoljstvo, pogotovo kad se ima na umu da postoji predrasuda prema pozorištima u manjim sredinama, da ne kažem u provinciji i ja nisam od onih koji dele to mišljenje nekih mojih kolega iz Beograda. Za nešto više od mesec dana uspeali smo da sastavimo predstavu, što je u našim uslovima dosta teško i retko. Radili smo duple robe, ali smo se odmah razumeli i usput radili zajedno sa Ivanom M. Lalićem na usavršavanju komada. Biće mi zadovoljstvo ako ponovo nađem zajednički jezik sa upravom. I ukoliko bude dobrih literarnih povoda, eto mene ponovo u Zrenjaninu.

Selektor Majera napisao je da ste „vodili glumce uspešno kroz različite glumačke izraze“. Kako biste to protumačili?

To znači da danas ne postoji čist žanr, naročito u savremenom komadu. Ovde je reč o jednoj alegoriji koja komentariše našu stvarnost a ona je prepuna paradoksa, apsurdna, nečega što ne možemo nazvati ni komičnim, ni tragičnim registrom, nego postavangardnom mešavinom žanrova. Pokušao sam da iz tih raznovrsnih džepova izvučem nešto što bi na kraju harmonizovalo jedinstveni stil predstave a to je savremena groteska, alegorija o nama, o našoj društvenoj, političkoj i individualnoj realnosti. Zbog toga je taj žanr tako kompleksan.

Šta mislite o ovogodišnjoj festivalskoj selekciji?

Prepustio bih tu ocenu žiriju. Žiri uvek ima dobre razloge da nagradi to što na-

gradi. Neke od tih predstava sam gledao. Vidim da su tu najznačajnija vojvođanska pozorišta, jaki ansambli sa jakim predstavama, i to je najvažnije. Manje je važno ko će dobiti nagradu, važno je da imamo dobru selekciju i da ljudi hrle u pozorište. To je ono zbog čega mi radimo i živimo.

Svojevremeno ste rekli da se pozorište, od Čehova i Strindberga, više gotovo i ne bavi moralnim principima. Pošto je moto selekcije ovog festivala „U potrazi za moralnim anfasom“, šta mislite ima li mesta i povoda za povratak ove teme u savremeni teatar? Možemo li sagledati svoje pravo moralno lice u svetu u kojem, pokazuje to i „Heroj nacije“, mediji uveliko manipulišu istinom?

Svaka pozorišna moralizuje. Utoliko više što je moral potpuno odsutan u našem savremenom životu, u našoj neposrednoj stvarnosti. Danas je pitanje pozorišta, pitanje predstave, uvek istovremeno i pitanje zapitanost nad zagonetkom gde je taj naš moralni anfas. Majera, zapravo, parafrazira istu ovu misao koju sam ja komentarisao govoreći o tome da su u istoriji evropskog pozorišta moralna pitanja iščezla sa dolaskom teatra apsurdna i pozorišne avangarde. Naše društvo zaista žudi za pozorištem koje moralizuje. Kad to kažem, mislim na moralizovanje u umetničkom, a ne u političko - filozofskom smislu. Pitanje morala je jednako pitanju opstanka individue u savremenom svetu. To je nužna i osnovna tema savremenog pozorišta.

Izjavili ste kako sve više verujete da se pozorište dešava u publici, a ne na sceni. Prisustvovali ste premijeri „Heroja

nacije“ u Zrenjaninu. Prema vašoj proceni, da li je bilo zadovoljavajućeg „fidebeka“?

Nadam se da jeste. Nisam pratio život predstave, ali od glumaca sam sada saznao da je večeras 17. repriza. S vremena na vreme čujem se sa glumcima i upravnikom, kažu da predstava pronalazi svoje mesto u publici. To je nešto do čega je meni izuzetno stalo. Nije neophodno da se predstava igra sto puta, ali je važno da pronađe svoje mesto i da traje u svesti publike pošto se završila, da ostavlja nekakav trag. To je jedino što nama pozorišnim ljudima zapravo preostaje, jer se bavimo vremenskom umetnošću. Pozorište jednostavno nestaje, iščezava, ostaje i pamti se samo u svesti gledalaca, i ako ne bih mogao da probijem tu barijeru četvrtog zida i da predstavu prenesem u gledalište, onda bih bio nezadovoljan onim što radim. Ova predstava uspeala je da se preseli u gledalište, da ljudi o njoj živo raspravljaju, reaguju. Zadovoljni su bar onoliko koliko smo mi - izvođači te predstave - bili posle premijere.

Pamtimo da ste svojevremeno rekli da su političko pozorište i avangarda staromodni u savremenom pozorištu, a da su klasični komadi i bulevarско pozorište - u najboljem smislu reči - u modi. Stoji li tvrdnja onih koji su „Heroja nacije“ situirali u okvire bulevarског senzibiliteta?

To je već ozbiljnije teorijsko pitanje. Kad govorim i mislim na temu bulevara, ja ne mislim na zabavljачko pozorište, već na vrlo sofisticirane žanrove kao što su vodvilj i melodrama. Kad je reč o političkom teatru i avangardi, treba reći da je svako pozorište - političko pozorište. Ako ćete danas praviti pozorište koje nije angažovano, onda ono nema naročite vrednosti i teško će pronaći svoje mesto. Mislim, naravno, na dramsko pozorište, za razliku od muzičkih formi ili baleta. Kad sam govorio o lošoj strani političkog teatra, govorio sam o pozorištu koje arbitrira neki politički stav. Pozorište ne sme da politizuje ili da slepo prati iskustvo avangarde po svaku cenu, jer na tragu avangarde često se izgubi kontakt sa gledalištem. A melodrama i vodvilj, i te kako su neistražene i nedovoljno usavršene pozorišne forme, prebrzo zaboravljene i mislim da će se naš teatar u budućnosti vraćati bulevaru u najboljem smislu te reči.

Saša Bjelogrić

Intervju: glumica Nataša Ilin, "narikača" u predstavi "Heroj nacije"

Medijsko naricanje Srbije

Kritika je već primetila da Jelena Šneblić i Nataša Ilin kao narikače u „Heroju nacije“ imaju uloge „od kojih odjekuje cela predstava“, te da se u završnoj sceni, kad one nastupe u novokomponovanom izdanju, „pokazuje da predstava zapravo plače nad skeč - Srbijom u kakvoj smo se zatekli“.

Neposredno uoči festivalskog izvođenja predstave, palo je ovo propitivanje za Bilten...

Da li je teško komediografski ton preobratiti u dramski, što je svojevrsan „trik“ ove predstave?

U slučaju narikača koje glumimo Jelena Šneblić i ja, to su uloge u kojima se žanrovska transformacija ne očituje. Bukvalno su nas ubacili u predstavu petnaestak dana pre premijere. To su vrlo specifične, „izmišljene“ uloge, koje nisu postojale u izvornom tekstu Ivana M. Lalića. Zato sam ja manje od drugih pozvana da govorim o generalnoj koncepciji ove predstave. Skoro sam imala premijeru „Čuda u Šarganu“, to je za mene bio ogroman posao i o tome bih mogla malo više da pričam. U slučaju „Heroja nacije“, moj osnovni osećaj je bezrezervna podrška

za kolege glumce koji su ogroman rad uložili u ovu predstavu i zaslužili da se pojave na Sterijinom pozorju.

Koliko je za tebe „živa“ ta metafora? Koliko je tvoje lično iskustvo sa medijskim manipulacijama doprinelo da upečatljivo odigraš ulogu?

Podsticaj iz realnosti bio je vrlo naglašen. U vreme „Velikog brata“ i sličnih šou programa, ova predstava zaista pogađa tamo gde treba, a ne manje i po tretmanu muško - ženskih odnosa. Narikače koje mi glumimo i same su neka vrsta forme, njihovo osećanje nije iskreno, stvarno. Zaista živimo u vreme manipulacije, ne samo u domenu medija, već uopšte u međuljudskim odnosima. Zato je ova predstava urađena u pravo vreme.

Da li si gledala „Velikog brata“?

Gledala sam malo onaj prvi serijal, mada sam i tad bila protiv toga. Posle više nisam pratila taj šou. Zgrožena sam, ne mogu to da podnesem, ni sama ne znam zašto.

Jesi li navijala za nekog?

Ne, nemam veze s tim. Ali moram da kažem, postoji sada novi serijal, „Kuća

snova“. To mi je zanimljivo zbog toga što će tu ljudi nešto da rade. Gledajući kako ljudi, recimo, grade kuću, možda možeš nešto da naučiš o tome. Ja sam takav tip, volim da krečim, da pravim razne skalamerije... Mislim da je to nešto bolje, mada nisam sigurna da i to nije neka vrsta zatupljivanja. Za razliku od toga, u „Velikom bratu“ gledalo se kako se neko dosađuje.

Saša Bjelogrić

Blic susret: glumica Sanja Mikitišin, Desanka Životić u „Heroju nacije“

Poverovati u čudo

Prilično težak zadatak u predstavi „Heroj nacije“ reditelja Egona Savina imala je Sanja Mikitišin, u ulozi „cmidrave“ Desanke, supruge Budimira Životića, kontrolora karata u Gradskom saobraćajnom preduzeću koji se preobražava u nesuđenog nacionalnog heroja. Teškoća se očitovala ponajpre u generacijskoj distanci koju je trebalo prevaliti da bi se „ušlo“ u ulogu. Sanja priznaje i da je glavna junakinja drame i duhovno „u drugoj galaksiji“ od njenog intimnog bića.

„Istina je da sam na početku imala sumnju da li ću moći da odigram ovaj lik, s obzirom na godine i status, koji su veoma daleko od mene. Imala sam probleme u početku, kao i moj kolega Jovan Torački, mada mislim da je moj problem bio veći. Međutim, u pozorištu i na filmu, kada poveruješ u čudo – sve je moguće. Kada sam osetila da to „pliva“, posle velikog glumačkog rada „za stolom“, i kada sam počela da se igram, shvatila sam da to mogu. A kada sam prešla na scenu i kada je došao kostim, dileme su sasvim iščezle. Svaki put jedva čekam da igram ovu predstavu. Uživam da igram u njoj, iako mi je potrebna izvesna priprema –a za to imam određeni ritual“.

Saša Bjelogrić

Intervju: Igor Burić, pozorišni kritičar lista „Dnevnik”

Puno ziheraškog, malo istraživačkog

Pozorišni kritičar novosadskog lista „Dnevnik” Igor Burić gledaće sve predstave iz ovogodišnje festivalske sekcije. Zamolili smo ga da izdvoji šta je to dobro u ovogodišnjoj vojvođanskoj produkciji a šta zamera ovdašnjim pozorištima...

Kakvo je vaše mišljenje o ovogodišnjoj selekciji? Je li, kao što mnogi tvrde, bolja nego prošle godine?

Sticajem restriktivnih okolnosti u kojima svi radimo moram napomenuti da sam u prilici da na osnovu potpunog i neposrednog iskustva govorim samo o dramskom repertoaru novosadskih, donekle i subotičkih pozorišta. Uz svo poštovanje složenosti kreiranja kvalitetnog repertoara, utisak je da to svuda, pa i kod nas funkcioniše po formuli malo klasike, malo savremenih ostvarenja, malo tragedije, malo komedije, a isto tako se dele i režije, pa i glumci i sve ostale uloge – malo proverenih, etabliranih aktera, malo reciprociteta angažovanjem „druge lige”, ali ono što je evidentno je da je u svemu tome najmanje kreativnog rizika, a da rezultati i dalje baš i nisu sjajni. Svaka priča o repertoaru je suvišna ako se bilo šta što se radi, uradi kvalitetno. Nažalost, to je mnogo veća nevolja, nego „puki” izbor dramskih predložaka. Većinom su to u dobroj meri konformistički i konvencionalno (od)rađene predstave, bez pravih odgovora na čuveno pozorišno, ili u ovom slučaju repertoarsko pitanje „zašto”. Pri tome je vrlo čest slučaj da se neguje nešto što na nivou intelektualne, estetičke, etičke, ili jednim terminom rečeno, umetničke provokacije, pomalo bezobrazno nazivam „školskom lektinom”. To što se ona u našem društvu uredno i sve češće preskače, otvara drugo pitanje, koje i te kako ima veze s vašim – pitanje publike, odnosno ciljne grupe kako se to u tržišnim uslovima naziva, ako mi uopšte možemo govoriti o njima.

U zadatim okvirima koje sam na početku pomenuo dozvolićete mi da na drugi deo pitanja odgovorim koristeći se „festivalskim ključem”. Ako pogledate prošlu i ovu festivalsku

godinu primetićete da je manje predstava iz Novog Sada, a više iz Subotice, pogotovo predstava na mađarskom jeziku. Dakle, za Novi Sad prošla repertoarska godina bila je bolja, dok je u slučaju Subotice upravo obrnuto.

A šta je to „pitanje publike”?

Svako će vam odgovoriti da kreiranjem repertoara pokušava odgovoriti na zahteve ili potrebe publike. Pri tom se barata s uvreženim mišljenjem, predrasudama i stereotipima šta to publika voli, zahteva i treba, i kao šlag na torti, praktično se niko ne usuđuje da tu istu publiku ozbiljno ispita, sondira, obrazuje, usmerava, forsira, traži nešto za uzvrat, uspostavlja istinsku dvosmernu komunikaciju, interaktivnost... Elitizam/ populizam – nebitno. Kao što sam već rekao, mišljenja sam da bi s pravom količinom energije i kreativnosti i publika bila mnogo prijemčivija, iako je evidentno da pozorište gubi trku s ekstatičnom svakodnevicom i zaista će biti zanimljivo videti na koje načine će se dovijati, nužno i reformisati, još bolje transformisati, ne bi li ostalo na (s)ceni, pa makar i za ekstremno mali broj ljudi.

Šta ste konkretno do sada videli od selekcije i kakav vam je utisak o tome?

Pre festivala u Zrenjaninu, „Dinu i oblak” Pozorišta mladih iz Novog Sada,

i to zaista jeste najlepša nova dečja predstava ove kuće. Za predstavu „Ja ili neko drugi” SNP-a bi se pre moglo reći da sam je se nagledao, jer je nastala još tokom prošle sezone. Reč je o, za naše prilike, vanredno modernom, savremenom ostvarenju u kojem bi kao najvrednije elemente izdvojio glumu, scenografiju i tekst Maje Pelević, i to kao celinu, a ne samo fragmente koji se čuju u predstavi. „Roki horor šou” Ujvideki sinhaza je lekcija koju nijedan pozorišni poslenik Srbije ne bi trebao da propusti. Spektakularna rokenrol predstava jedne posvećene kuće teatra u kojoj su sve prave pozorišne vrednosti na pravom mestu. Videćete, uživaćete! „Sabirni centar” Dušana Kovačevića u režiji jednog od mojih omiljenih reditelja Andraša Urbana je spoj dva velika majstora, i to kakav! Posle odgledanog „Heroja nacije” pomalo sam iznenađen da najbolje ovogodišnje delo Subotičkog pozorišta/ Nepsinhaza nije našlo svoje mesto na Sterijinom festivalu. Poređenje, naravno, nije slučajno, a nadam se da će biti još jasnije posle gostovanja subotičkog „Sabirnog centra” koje ne treba propustiti.

Kakvo je vaše viđenje ovogodišnjeg mota Festivala „U potrazi za moralnim anfasom”?

Zaista mi je zanimljiva ta teza/ moto selektora Majere. Iz više razloga. Umjetnost, pa i pozorišna ne bavi se eksplicitno etikom kao disciplinom. To „pravo”, naravno, pripada filozofiji. A filozofija je po svemu sudeći svoju poslednju reč o moralnosti kakvu je kroz religijski/ hrišćanski prosede i danas poznajemo, rekla još Ničeom koji je „zastupao” imoralnost, što nije isto što i amoralnost, odnosno nemoralnost kao negativna kategorija. Znajući da to vremenski pada u kraj 19. i početak 20. veka, malo pre nego što će kroz filozofski diskurs početi da klecaju i druge ustaljene teze o istoriji, politici, uostalom, i estetici, nekako je začudno da mi i danas govorimo o tome. Začudno i stvarno inspirišuće, pogotovo što je reč o pozorištu, koje je i samo iza sve debljih i debljih, a neka-

ko se podrazumeva, i zatvorenih vrata. Tako to konstruisanje, suočavanje licem u lice, jer je reč o anfasu, dođe nešto poput regresije, poput sećanja na neke lepe sentimente, običaje, odnosno na navodnu "prirodu" koja je bila toliko moralna da je svet zaista učinila boljim mestom, ironično govoreći. Ima tu još mnogo toga zanimljivog za reći, raspraviti, što znači da je selektor Majera pogodio!

U medijima se prvenstveno govori o nagradama, uspešnim sezonama, a šta je to što po vašoj oceni ne valja u našem pozorištu?

Kao i u društvu, ne valja mnogo toga. Plus, pozorište kao domen kulture u Srbiji teško može da profitira. I ne

samo u Srbiji, kultura je inače postala fenomen koji služi nekoj vrsti potkupljivanja, socijalnog mira, iluzije... Pozorište je često i oaza za one koji se teško prilagođavaju, ne prihvataju, beže... Sve to nije dobro, kao ni to što su po mnogo čemu prisutni partijski modeli ponašanja: obećavaj, kritikuj, dok ne osvojiš vlast. Takođe, na sceni su stalno jedni te isti, ili jedno te isto. Ipak, nisam srećan ni zbog pitanja, ni zbog odgovora koji ne mogu da fingiram. Mnogo bi bilo bolje naći čvrste razloge za veru, optimizam, pozitivnu energiju. Tome bi svakako doprinela profesionalizacija, "otkoštavanje", svođenje na pravu meru, radikalni potezi koji koštaju, ali to je cena koju, ako nećemo da platimo mi, onda će

naša deca. Strašno je što smo se na to spremni, jer smo se na inertnost praktično navikli, kao da nas je učio sam "Kralj Sunce".

Da li je naše pozorište glumačko ili rediteljsko?

I jedno i drugo, ali i etičko, kao što selektor Majera primećuje. I političko, mada najmanje kad je to možda najviše potrebno. Eskapizam je lep, ali na kraju je ponor bez dna. Ipak, najviše bi se približio zadovoljavajućem odgovoru kad bih rekao da naše pozorište pripada našim piscima, jer oni su ipak instanca koja traje, za razliku od pomenutih "trendova".

Ljiljana Stupar

Blic susret: Ljubica Ristovski, predsednica Zajednice profesionalnih pozorišta Vojvodine

Ovogodišnji Festival bolji od prethodnog

„Veliki broj gostiju i sama atmosfera prve večeri dovoljan su pokazatelj da će ovogodišnji Festival biti mnogo bolji od prošlogodišnjeg“, mišljenja je Ljubica Ristovski, predsednica Zajednice profesionalnih pozorišta Vojvodine.

Na pitanje, kako ocenjuje ovogodišnju selekciju, upravnica subotičkog pozorišta kaže da se, nažalost, vrlo često dešava da se vojvođanske premijere preklapaju i da zbog toga nije bila u prilici da odgleda sve predstave koje će biti izvedene tokom narednih dana u zrenjaninskom pozorištu.

„Ne stižemo da idemo jedni kod drugih, da vidimo sve predstave, pa nekakav uvid u prošlosezonsku produkciju baš i nemam, ali gledaču sve predstave na Festivalu. Očekujem da je selektor izabrao ono što je - trenutno - najbolje u Vojvodini“.

Govoreći o 58. festivalu, Ristovski posebno ističe njegov prateći program:

„Festival nije samo takmičarska selekcija, nego i sadržaji u okviru pratećeg programa, koji daju poseban šmek svakom festivalu i

to je bila moja osnovna zamerka prošlogodišnjem, jer se on sveo samo na takmičenje. Ništa se, osim izvođenja tih predstava, nije dešavalo, nije bilo gostiju, nekih zanimljivih sadržaja koji bi privukli ljude a upravo oni – sadržaji i ljudi - daju drugi kvalitet i drugu boju samom festivalu“, kaže Ljubica Ristovski.

Objaslažući svoj stav, predsednica Zajednice ističe da će Festival napredovati samo uz kvalitetne i dobro osmišljene prateće programe:

„Ti programi će na neki način i profilisati Festival, jer je njegova osnovna koncepcija vrlo čvrsta: dakle šest najboljih predstava za odrasle i do pet najboljih predstava za decu, ali to u kakav će on festival prerasti odrediće upravo ono što su prateći programi“, objašnjava Ristovski.

Naravno, u razgovoru se nije mogla izbeći ni priča o budžetu a kada je finansiranje ovog Festivala u pitanju, ona je godinama unazad ista:

„Moram da podsetim na to da se problem finansiranja ponavlja svake godine. On počinje u aprilu i svake godine nas dočeka privremeno finansiranje jer se u prva tri meseca

finansiraju samo osnovne stvari. Zajednica je zato pokrenula inicijativu da se potpiše protokol o finansiranju Festivala, što je podrazumevalo donošenje odluke gde će se on održavati, za šta su potrebne tri opcije: Zajednica, pozorište domaćin i grad domaćin te Pokrajina. Doneta je odluka da se i u naredne četiri godine Festival održava u Zrenjaninu. Prema sadašnjim informacijama - Pokrajina je već dala saglasnost. Sad je na potezu Grad Zrenjanin“.

Ljiljana Stupar

U Malom salonu Narodnog muzeja otvorena izložba „Pozorišni plakat u Zrenjaninu 1904 - 2004“

I plakati upamtili pozorišnu istoriju

Izložbom „Pozorišni plakat u Zrenjaninu 1904 - 2004“, koja je otvorena u Malom salonu Narodnog muzeja, počeo je i prateći program ovogodišnjeg Festivala. Izložbu su otvorili direktor zrenjaninskog pozorišta Goran Ibrajter i autor postavke Viorel Flora.

„Gledajući ovu postavku posetioci će moći da vide promenu estetike, načina razmišljanja ali i promenu u načinu štampanja plakata, jer su ovde izloženi oni najjednostavniji na kojima su ručno ređana slova, oni cinkani sa prvim crtežima, pa sve do ovih velikih, rađenih sito štampom, koja je sada zamjenjena drugim teh-

nikama štampanja plakata“, kaže autor izložbe Flora.

To je, međutim, samo jedan od načina na koji se ova izložba može posmatrati, jer je od više od 120 plakata trebalo izabrati svega šezdesetak:

„Pripremajući ovu izložbu morali smo da pomerimo i način razmišljanja. Tu se nisu mogle izostaviti važne predstave, značajni glumci, saradnici i nagrade, pa je sve to prevagnulo u odabiru plakata koji su ovde predstavljeni. Ovde imamo plakate koji su proslavili Zrenjanin i zrenjaninsko Narodno pozorište a svega tri do četiri plakata koji su

umetnički nadvisili prestave i na taj način sačuvali uspomenu na njih“, rekao je Viorel Flora naglašavajući da će sledeća izložba najverovatnije biti prilika da se publici predstavi savremeni pozorišni plakat.

Ljiljana Stupar

Pokrovitelji Festivala:

Sekretarijat za obrazovanje i kulturu Izvršnog veća AP Vojvodine, Ministarstvo kulture Republike Srbije, Grad Zrenjanin

Prijatelji Festivala:

BB Minaqua AD, Luxol AD, IPOK AD, Dijamant AD, ABS MINEL FEPO AD, Bomex DOO, Autobanat AD, RTV Vojvodina, GOMEX, Agrosava DOO, Agropromet, Arkad 7 Mignet DOO, Akvarius, Optika prima, Optika prima lux.